

Fremmed historisk Literatur for Aaret 1875
vedrørende Danmarks Historie. *)

1. Samlinger.

Quellensammlung der Gesellschaft für Schleswig-Holstein-Lauenburgische Geschichte. 4ter Band. *Scriptores minores rerum Slesvico-Holsaticorum.* Erste Sammlung. Kiel 1875. (VIII. 395 S. 8°).

Indeholder: 1°. *Officium sancti Kanuti ducis*, udg. ved R. Usinger. (S. 1—71). Forsynet med en Indledning, indeholdende Oversigt over Knud Lavards Historie. Udgivelsen er foretaget efter samme Haandskrift, som Waitz benyttede 1858, men den liturgiske Deel gjengives her vidtløftigere.

2°. *Visio Godeschalci*, udg. ved R. Usinger. (S. 73—126).

3°. *Analecta ad historiam Novimonasterii*, udg. ved Nikolaus Beeck. (S. 127—204).

4°. *De inclito Adolpho comite Holzacie ordinis minorum in Kyl*, udg. ved Nik. Beeck. (S. 205—228).

5°. *Analecta Cismariensa*, udg. ved Dr. Karl Kohlmann. (S. 229—395). — Hr. Archivsecretair Matthisen har med stor Liberalitet stillet sine Samlinger til det holstenske Kloster Cismars Historie til Udgiverens Raadighed. Vi skulle tillade os et Par Bemærkninger til det blandt disse *Analecta* optagne *Necrologium cismariense***). Klosteret «Oratorium Daciae» (S. 284, 317) er ikke Øm men Voer Kloster i Jylland (Langebeks Sigiller). Da Klosters Historie iøvrigt er saa lidet kjendt, notere vi Navnene paa to Abbeder, Igwarus (¹⁶/₈) og Nicolaus (²¹/₁), maaskee den Niels Pedersen, der ogsaa forekommer i Orion, Kvtskr. II, p. 18, ved Aar 1497). Forøvrigt, tør man ikke tillægge *Necrologernes* Angivelser for Dødsdagen den afgjørende Betydning, som man ofte gjør. S. 287 angives saaledes Kong Hans's Dod til 13de Februar istedetfor 20de Februar. S. 295 Erkebisp Absalons til 21de Marts for 20de Marts (?).

*) Denne Oversigt er udarbejdet af Cand. mag. V. Møllerup. Dog skyldes de Angivelser af Bogtitler og Bemærkninger om Bøgers Indhold, der enten ere undertegnede med en Stjerne eller med Forbogstaver, andre Meddelere.

***) Efter Meddelelser af Hr. Archivassistent Fr. Krarup.

6°. *Analecta Hamburgensia*, udg. ved Fr. Reuter. (S. 397—430).

Anhang 1. *Annales Hamburgenses brevissimi*. (S. 430—434).

— 2. *Niederdeutsche Erzählung von der Ermordung der Könige Erik (Plouppenning) und Wenceslaus*. (S. 435—440).

Bremisches Urkundenbuch. Herausg. von D. R. Ehmeke und W. v. Bippen. Zweiter Band. 1—3 Lieferung. Bremen 1873—1875. 4°.

Aktstykker fra 24de Marts 1301 til 3die Mai 1342. (Nr. 1—645).

Mecklenburgisches Urkundenbuch. Herausg. von dem Vereine f. Mecklenb. Gesch. und Alterthumskunde. Neunter Band. Schwerin 1875. 4°.

Indeholder Aktstykker fra 1337 til 1345 (Nr. 5729—6602), hvoraf de, som berøre Nordens Historie, ere forhen trykte.

Liv- Esth- und Curländisches Urkundenbuch nebst Regesten. Herausg. von Dr. Friedrich Georg v. Bunge. 6 Band. Riga 1873. 4°.

Med dette Bind, som indeholder 3 Rækker nye Tillæg til de foregaaende 5 Bind, har Østersøprovincernes fortjenstfulde Historieforsker sluttet sin Virksomhed som Udgiver af det lillandske Diplomatarium, efterat have ført Samlingen op til Aaret 1423. Værket skal imidlertid fortsættes ved Dr. Hildebrand, og dets Existentis er sikkert ved et aarligt Tilskud fra Ridderskabet i Østersøprovincerne og fra Stæderne Reval og Riga.

Hanserecesse. Die Recesse und andere Akten der Hansetage von 1256 bis 1430. Herausgeg. durch die historische Commission bei  er königl. Akademie der Wissenschaften. Leipzig. Dritter Band 1875. 4°.

Jvfr. S. L. 1.

Urkundenbuch der Stadt Lübeck. Herausgeg. von dem Vereine f r L beckische Geschichte und Alterthumskunde. 5. Theil. 1—3. Lieferung. Lübeck 1875. 4°.

Femte Deels tre første Leveringer indeholde Aktstykker fra Aar 1400—1410, og af disse vedrøre folgende direkte Danmarks Historie: Nr. 51, 76, 112, 131, 150.

Svenskt Diplomatarium från och med  r 1401, utgifvet af Riks-Archivet genom Carl Silfverstolpe. Första delen. Första h ftet. Stockholm 1875. 4°.

Udgivelsen af Svenskt Diplomatarium var oprindeligt et privat Foretagende, ledet af Johan Gustaf Liljegreen og Rigsantikvar Bror

Emil Hildebrand, som i fem Bind førte Samlingen af svenske Diplomer og Aktstykker op til Aar 1347. Arbeidet er nu gaaet over til Rigsarkivet, som ved den i Aaret 1868 afdøde Grev Posses Testament har faaet tildeelt en betydelig Sum med den Forpligtelse at fortsætte Liljegreens og Hildebrands Arbeide. Ifølge Planen skal Diplomatariet udgives i 2 Serier, den ene begyndende med 1348 under Redaktion af Dr. Emil Hildebrand, den anden med Aar 1401 under Redaktion af Kammerherre Carl Silfverstolpe, begge Embedsmænd i Rigsarkivet. Af 2den Serie er første Hefte udkommet og naar til 22 April 1403. Materialet er ikke alene hentet fra svenske Arkiver og Bibliotheker, men ogsaa fra udenlandske, af hvilke Geheimearkivet og Universitetsbibliotheket i Kjøbenhavn samt Arkiverne i Reval og Königsberg have leveret de fleste Bidrag. I Samlingen optages alle Dokumenter, som berøre Sveriges Historie i dets nuværende Udstrækning saavel i statistisk, topografisk som kulturhistorisk Henseende, ligesom ogsaa biografiske Oplysninger om svenske Personligheder medtages.

Diplomatariets Betydning for den danske Historie er saa indlysende, at vi ikke behøve at dvæle nærmere derved. Det indeholder talrige nye Oplysninger om Dronning Margrethes Forhandlinger med den tyske Ordens Stormester angaaende Gulland, og endel Dokumenter vedrørende Kong Eriks Frieri til Prindsesse Philippa af England.

Urkundensamling der Gesellschaft für Schleswig-Holstein-Lauenburgische Geschichte. 4 Band. Registrum König Christian des Ersten. Herausgeg. von Dr. Georg Hille. Kiel 1874—75. 4°.

Kong Christian den Førstes Registrum er en Samling af 484 Register og Diplomer fra 1394—1492, dog fortrinsviis fra Christian den Førstes Tid, systematisk ordnede i 21 Kapitler, som hvert er forsynet med en til Indholdet svarende Overskrift. Det er udgivet efter 2 Haandskrifter i det Kgl. Bibliothek i Kjøbenhavn og Universitetsbibliotheket i Kiel, af hvilke Udgiveren Dr. Hille betegner det første som en original officiel Statsprotokol, anlagt efter Christian den Førstes Død, nærmest som Forarbeide til Delingen 1490 mellem Kong Hans og Hertug Frederik. Det andet Haandskrift er nedskrevet efter 1495, og antages at have været bestemt for Kongens danske Cancelli.

Registret er saaledes at betragte som et selvstændigt, afsluttet Værk, hvorfor det offentliggjøres fuldstændigt, og hvorfor ogsaa Udgiveren har undgaaet den Fristelse at tilføie utrykte Dokumenter fra Christian den Førstes Tid.

En stor Hjælp ved Benyttelsen er den foran Registret trykte kronologiske Fortegnelse over samtlige Dokumenter, som tillige kan betragtes som et Itinerar. Udgiveren gjør dog i Fortalen opmærksom paa, at flere Dokumenter ere udstædte paa Steder, hvor Kongen bevislig ikke befandt sig i det angivne Øieblik. — Vi skyldte Udgiveren Hr. Dr. Hille en Tak for dette værdifulde Bidrag til dansk Historie, og en varm Anerkjendelse for den omhyggelig udarbejdede Form, i hvilken det foreligger.

Handlingar rörande Sveriges Historia. På Kongl. Maj:ts nådiga befallning med understöd af statsmedel i tryck utgifna af

Kongl. Riksarchivet. Första serien. Konung Gustaf den Förstes Registratur. 6 Bänd. 1529. Stockholm 1875. 8°.

Calendar of State Papers. Foreign Series, of the Reign of Elizabeth. 1569—71. Edited by A. J. Crosby. London 1875. 4°.

Historiska Handlingar, till trycket befordrade af Kongl. Samfundet för utgifvande af handskrifter rörande Skandinaviens historia. 9 delen. Stockholm 1874. 8°.

Indeholder Fortsættelse af Karl den Tolvtes Brevvexling med Raadet. 2 Oktbr. 1711 — 27 Juni 1712. Nr. 1—503.

Samlingar utgifna för de skånska landskapens historiska och arkeologiska förening af Martin Weibull. III. 1875 Lund. 8°.

Vi træffe i dette Hefte en Samling af Breve (1766—86) fra Sven Lagerbring, der, som Udgiveren bemærker, kunne betragtes som en Kommentar til hans svenske Historie eller rettere dens Tilblivelse. Endvidere Optegnelser af Carl Christopher Gjörwell, af hvilke vi tillade os at meddele følgende Notits om Salget af Warmholtz's Myntkabinet til Kongen af Danmark 1755. •Cancelliraad Berch•, beretter han, •udtog hemmelig 5—6 Nummere som deels vare •unici• deels •rarissimi•, en lærd Hemmelighed, som ei i Hast faar transpirera til Danmark•. (S. 140). — Vi notere ogsaa en Bemærkning om den danske Kirke under Chr. VI. (S. 72).

Endelig findes en Afhandling af A. Benz om det skaanske Erkestift i Katolicismens sidste Tid (1497—1521), i hvilken Forfatteren giver en Charakteristik af de to Erkebisper Birger Gunnerson og Jørgen Skodborg.

Historiskt Bibliothek utgifvet af Carl Silfverstolpe. Första delen. Stockholm 1875. 8°.

Under ovenstaaende Titel har Hr. C. Silfverstolpe, Amanuensis ved Rigsarkivet i Stockholm, paabegyndt Udgivelsen af et periodisk Tidsskrift, hvis væsentlige Formaal angives at være det, at drage hidtil ikke offentliggjorte historiske Aktstykker, Brevvexlinger, Dagbøger, ældre Krøniker og historiske Skrifter frem for Lyset. Aktstykkerne ville blive samlede i større Grupper, som omfatte bestemt angivne Emner; desuden vil der i hvert af Tidsskriftets Bind blive indrømmet Specialafhandlinger en mindre Plads. Naar endnu tilføies, at Udgiveren har formaaet Prof. Xaver Liske i Lemberg til at give en Oversigt over polsk Literatur, som berører Sverigs Historie, vil det sees, at der ikke er draget snevre Grændser for Tidsskriftets Virksomhed, men at man har søgt at gjøre Indholdet saa afvekslende som muligt.

Det første Bind indeholder en af Udgiveren forfattet Skildring af Vadstena Klosterhistorie, Joh. Messenius versificerede Stockholmskrø-

nike, endvidere en Række af Aktstykker, der belyse Johan den Tredies Bygøings- og Befæstningshistorie, samlede og ordnede af Hr. W. Granlund, og endelig Xaver Liskes ovenomtalte Literaturoversigt med tilføjet Bilag af Originalaktstykker. Iblant disse findes ogsaa Carl Gustafs Instruction for Johan Fr. v. Friesendorff til Oliver Cromwell, dat. Wedell an der Elbe 3 Aug. 1657, et Aktstykke, som forud er trykt i Ny danske Magazin, 3 Bind, S. 73—84.

Historisk Tidsskrift udgivet af den norske historiske Forening. Tredie Binds tredie Hefte. Kristiania 1875. 8°.

Indeholder følgende Afhandlinger: Kvægholdet i Norge 1657 af Yngvar Nielsen. — Den komparative Methodes Betydning for den nordiske Mythologie af G. Storm. — Bidrag til Danmarks Historie under Grevefejden af L. Daae. — Matrikel over nordiske Studerende ved Universitetet i Köln i det 16de Aarh. ved L. Daae. — Hvem er Forfatter til Digtet *Querelae Suedicae?* af L. Daae. — Hvormange Gange har Chr. IV besøgt Norge? af Y. Nielsen. — Smaastykker ved L. Daae og Y. Nielsen.

Den med sköldebref förlånade, men ej å riddarhuset introducerade **Svenska Adelns Ättartaflor**, samlade och utarbetade af Bernhard Schlegel och Carl Arvid Klingspor. Stockholm 1875. 4°.

Dette fortjenstfulde Arbeide, som er fuldført i Løbet af 2 Aar, er i Planen overensstemmende med Anreps Svenska Adelns Ättartaflor, og supplerer dette Værk med over 800 Slægter, som ere optagne i Adelsstanden, men ikke introducerede paa Ridderhuset.

Sveriges Adel under 16—1700-talen. Samtida minnesteckningar jemte anmärkningar utgifna af C. A. Klingspor. Första bandet, Upsala 1875. 8°.

Et Sidestykke til Bricka og Gjellerups «Den danske Adel i det 16de Aarhundrede», fuldstændigt svarende til dette Arbeide i Plan og Indhold, men tillige lige saa uheldig stillet i ydre Henseende. — Vi møde i dette Bind Ligtaler over Johan Baner, Axel Oxenstjerna, Adler Salvius, Lennart Torstenson, Gustaf Horn, Jakob de la Gardie, foruden talrige mindre berømte Mænd og Kvinder.

Sveriges Ridderskaps och Adels Protokoll. V. 2 häft. 1655. 8°. Stockholm 1875.

Sveriges Ridderskaps och Adels Rigsdags-Protokoll från och med år 1719. 1 delen, 1—2 häftet. 1719—1720. Stockholm 1875. 8°.

Paa det svenske Adelsmøde 1872 besluttede Standen at yde et aarligt Bidrag af 600 Rdlr. til Udgivelsen af de paa Rigsdagene 1719—1778 førte Adelsprotokoller. Der er nu udkommet 2 Hefter, som indeholde Forhandlingerne paa Rigsdagsmøderne 1719 og 1720, tilligemed Bilag. Protokollen for 1723 kan ventes i den nærmeste Fremtid. Dr. phil. E. V. Montan besørger Udgivelsen.

Sveriges och Svenska Konungahusets Minnespenningar, Praktmynt och Belöningsmedaljer, beskrifna af Bror Emil Hildebrand. 2 Delen. Stockholm 1875. 8°.

Omfatter Tiden fra Karl den Tolvtes Død til Nutiden. Iblant de Begivenheder, over hvilke der ere slaede Medaljer, skulle vi nævne Forsvarsforbundet mellem Sverig og Danmark af 24 Septbr. 1734, den bevæbnede Neutralitetskonvention 1780, Forbundet mellem Sverig og Danmark af 27 Marts 1794 og Karl den Femtendes Besøg hos Frederik den Syvende Juli 1862.

2. Tidsskrifter og Afhandlinger.

Rive, Friedrich, Dr. Geschichte der deutschen Vormundtschaft. 1—2₁₋₂. Braunschweig 1862, 1866, 1875. 8°.

Første Deel indeholder: 1. Das Recht der germanischen Völker des Nordens.

Maurer, Konrad. Die Entstehungszeit der älteren Frostutingslög. Af «Abhandlungen der k. bayerischen Akademie der Wissenschaften. I Cl. XIII Bd. III Abth. München 1875. 4°.

Maurer, Konrad. Das Alter des Gesetzesprecheramtes in Norwegen. Festgabe zum Doctor-Jubiläum des Herrn Hofraths und Professors Dr. Ludwig Arndts im Auftrage der Juristen-Facultät zu München. München 1875. 8°.

Werner, Karl. Beda der Ehrwürdige und seine Zeit. Wien 1875. 8°. (VIII & 236 S.). *

Hildebrand, Emil. Engelska Samhällsförhållanden före den normandiska eröfringen. Ett bidrag till de ger-

maniska författningarnes historia. Stockholm 1875. 8°. (103 S.). (Ups. Dissert.).

Heinrich, Jos., Die Reiche der Angelsachsen zur Zeit Karl's des Grossen. Breslau 1875. 8°. (106 S.).

*

Zoorn. Staat und Kirche in Norwegen bis zum Schluss des 13 Jahrhunderts. München 1876.

Carlyle, Th. The early kings of Norway; also an essay on the portraits of John Knox. London 1875.

Smlgn. Edinburgh Review. Juli 1875.

The constitutional History of England in its origin and development by William Stubbs, M. A. Regius Professor of modern History. Vol. I. Oxford 1875.

Det righoldigste og mest betydningsfulde Skrift til Oplysning om Englands ældre Historie, der er udkommet i de sidste Aar. Første Bind gaar fra de ældste Tider til Magna Charta, og indeholder talrige Oplysninger til Normannerens Historie i England, Normandiet og Italien.

J. S.

Howarth, Henry H. Saxo Grammaticus i The Athenæum 17 April og 31 Juli 1875.

Forfatteren foretager en Undersøgelse af Saxos Beretninger om Gorm Anglicus. I det første Afsnit søger han at godtgjøre, at der i det 9de Aarhundrede kun har været én Konge i Danmark ved Navn Gorm. I det andet forsøger han tillige at faststille en dansk Kongerække i samme Aarhundrede.

Bugge, Sophus. Ueber die Runeninschrift von Ohlershof, i Verhandlungen der gelehrten estnischen Gesellschaft zu Dorpat. 8 Band. 2 Hefte. S. 1—9. Dorpat 1875. 8°.

Runestenen er funden i Ohlershof, et Gods i den lettiske Deel af Lifland. Desværre var Stenen saa odelagt og Bogstaverne saa forhuggede, at det har været umuligt at tyde Skriften. Prof. Bugge antager Runerne for sydsvenske eller danske fra Slutningen af det 10de eller Begyndelsen af det 11te Aarhundrede. Forøvrigt er Opdagelsen af ikke ringe Betydning, da det er den første oldnordiske Runeindskrift, som er funden i Lifland, og vidner om tidlige skandinaviske, særlig svenske Udvandringer til Østersprovindserne.

Schwippel, Carl. Die Karolinger und die Normannen. Ein Fragment (Schluss). Brünn 1874. 4°. (40 S.) Progr.

Dondorff, H. Die Normannen und ihre Bedeutung für das europäische Culturleben im Mittelalter. (Sammlung gemeinverst. wissensch. Vorträge. X Serie. Heft 225). Berlin 1875. 8°.

I korte og klare Træk sammenfatter Forfatteren Normannernes Betydning for den europæiske Kultur, idet han fremstillet dem som Udbredere af de nordlige og sydlige Folkeslags Sagnskat og poetiske Indhold, som Grundlæggere af eiendommelige Statsformer og nye Nationaliteter, som Kirkens Forsvarere og Korstogenes Førere, og som Skabere af en eiendommelig middelalderlig Arkitektur.

Körting, G. W. Wilhelm's von Poitiers Gesta Guilielmi ducis Normannorum et regis Anglicorum. Ein Beitrag zur anglogermanischen Historiographie. Dresden 1875. 4°. *

Les Sagas islandaises. La Saga de Njal par M. A. Geffroy de l'Institut de France. Revue des deux mondes, XLV année, troisième période. Tome douzième, 1 n^obr. 1875. S. 112—141.

Schultz, Joh. Die Kriegszüge der Ottonen gegen Dänemark. Ludwigslust 1875. 4°. (13 S.). (Inaug. Dissert.).

Forfatteren vil vise, at hverken Otto den Første eller Otto den Tredie have foretaget noget Krigstog mod Danmark, saaledes som Adam af Bremen beretter. Han fastslaar derimod Otto den Andens Tog, og sætter det med Giesebrecht til 974.

Ulrici, Alb. Die Völker am Ostseebecken bis zur Anfange d. 12 Jahrh. Eine historisch-geographische Abhandlung. Inauguraldissertation. Halle 1875. 8°. *

Buchner, Alexandre. La cathédrale de Lund et sa légende. Caen 1875. 8°. (15 S.) (Extrait du bulletin de la Société des beaux arts de Caen).

Giesebrecht, W. v. Geschichte der deutschen Kaiserzeit. Vierter Band. Staufer und Welfen. Braunschweig 1875. 8°.

Det fjerde Bind af Giesebrechts Keiserhistorie behandler Lothars og Konrad den Tredies Regjering (1125—1152), den hellige Bernhards Tidsalder, Kirkens Overmagt over Keiserdommet. Forfatteren drager bestandig Nordens Historie med ind i sin Skildring af Keisertiden, og

her dvæler han særlig ved Lothars Forhold til Knud Lavard og hans Optræden efter dennes Død ligeoverfor Magnus og Niels, hvorved Keiseren sikkede sig en betydelig Indflydelse i de nordiske Forhold.

S. 108 og 442 har Forf. en Notits efter Annales Rodenses om Herman, Kannik i Lund, der underhandlede i Rom om det lundske Erkestifts Uafhængighed af Bremen. — S. 203 omfales en dansk Kongesøn Petrus, der Pindsen 1142 skal have opholdt sig ved Keiser Konrads Hof i Würzburg. Da vi ikke kjende nogen dansk Prinds af dette Navn, men derimod vide, at Erik Emuns Søn Svend just da færdedes i Tydskland, maa man antage at en Navneforvexling finder Sted, skjøndt Forf. ordret citerer sin Kilde: et Diplom hos Stumpf-Brentano, Die Reichskanzler Nr. 3442.

Nitzsch. Nordalbingische Studien I—III, i Preussische Jahrbücher, herausg. von H. v. Treitschke und W. Wehrenpfennig. 35 Band. Berlin 1875. 8°. S. 62—85, 113—143, 221—245.

Disse Studier give et interessant Overblik over Hovedpunkterne i Danmarks og Nordtydsklands politiske Vexelberøringer indtil Begyndelsen af det 15de Aarhundrede. De i det sidste Decennium fremkomne talrige nye Kilder til Østersøstaternes Historie i Middelalderen, have givet Anledning til disse lagttagelser, som paa mange Punkter afvige fra de gængse Synsmaader.

Bunge, Dr. Fr. G. v. Baltische Geschichtsstudien. I. Livland, die Wiege der deutschen Weibbischöfe. Leipzig 1875. 8°.

«Weibbischöfe» kaldtes de Biskoper, som udøvede geistlige Functioner udenfor deres Dioceses. De første livlandske Biskoper maatte opholde dem udenfor deres Stift, saalænge Landet endnu var i Hedningernes Hænder. Det er disse Geistliges Virksomhed, som Bunge skildrer, og deriblandt ogsaa de første af de af de danske Konger indsatte Bisper i Estland.

Hasse, Paul. Der Kampf zwischen Lübeck und Dänemark vom Jahre 1234. I Hansische Geschichtsblätter, Jahrgang 1874. Lübeck 1875. S. 119—151.

Beretningerne hos Detmar og flere andre Krønikeskrivere om Kampen 1234 mellem Lybæk og Valdemar Sejr, søger Forfatteren at vise ere af Sagnet udsmykkede og henflyttede til dette Aar, medens Beskrivelserne derimod have paafaldende Lighed med Begivenheder i Begyndelsen af det 14de Aarhundrede.

Zeitschrift der Gesellschaft für Schleswig-Holstein-Lauenburgische Geschichte. 5 Band, 1—2. Kiel 1874—1875. 8°.

Af Indholdet skulle vi fremhæve Kieler Universitetets theologiske Fakultets Historie ved C. E. Carstens (S. 1—132, Tillæg S. 373), end-

videre en Række antikvariske Notitser (S. 139—214), en Afhandling af Dr. Georg Hille om det arvelige Generalpostmesterembede hos Familien Wedderkop i den gottorpske Del af Slesvig og Holsten (S. 301—348) og nogle Bemærkninger af Dr. P. Hasse om Forbundet mellem Lybæk og Hamborg 1241 (S. 350—360).

Beiträge zur Geschichte Mecklenburgs herausgeg. von Fr. Schirrmacher. 2 Band. Rostock 1875. 8°.

Tre Afhandlinger til Meklenburgs Historie, af hvilke den anden, en Undersøgelse af H. Thoms om Kilderne til Ernst von Kirchbergs meklenborgske Rimkrønike, ogsaa har Interesse for dansk Historie, da Kirchberg har benyttet danske Kilder, og tillige har flere Efterretninger om Berøringer mellem Danmark og Nordtyskland under Erik Menved og Christoffer den Anden.

Pauli, C. W., Dr. Lübecks Mangel und Caperwesen. Lübeck 1875. 8°.

To smaa Afhandlinger, af hvilke den sidste, •Das lübeckische Caperwesen in den Kriegsjahren mit Dänemark 1510—1511•, indeholder en Skildring af Kapervæsenets Udvikling i Begyndelsen af det 16de Aarhundrede.

Styffe, G. H. Bidrag til Skandinaviens historia ur utländska arkiver samlade. 4de Delen: Sverige i Sten Sture den äldres tid. 1470—1503. 8°. (CCCXLIV og 346 S.). Stockholm 1875.

Bühren, Heinr. Isabella von Burgund, eine habsburgische Prinzessin auf dem dänischen Königsthron. Ung. Hradisch. 1874. 4°. (20 S.). (Programm).

Scholz, Oscar. Hubert Languet als kursächsischer Berichterstatter und Gesandter in Frankreich während d. J. 1560—1572. Halle 1875. 8°. 62 S. *

Goll, Jaroslaw, Dr. Der Convent von Segeberg (1621). Af »Abhandl. der k. böhmischen Gesellschaft der Wissenschaften. VI Folge, 8 Band. Phil.-histor.-philol. Classe Nr. 1. Prag 1875. 4°. (33 S.).

Et værdifuldt Bidrag til Oplysning af Christian den Fjerdes og Generalstaternes Politik ligeoverfor Fredrik af Pfalz og den evangeliske Union 1620 og 1621. Forf. støtter sig paa Arkivoplysninger fra Rigsarkivet i Haag og paa den engelske Gesandt Robert Anstruthers Beretninger fra Danmark (overladede ham af S. R. Gardiner).

1. **S. R. Gardiner.** The thirty year's war 1618—1648. London 1874. 8°. (Epochs of history, edited by Edward E. Morris).
2. **S. R. Gardiner.** A history of England under the duke of Buckingham and Charles I. 1624—1628. In two volumes. London 1875. 8°.

1°. En kort, klar og sammenfattet Skildring af Trediveaarskrigen. Paa flere Punkter formaar Forf. ved sit Kjendskab til de engelske Arkiver at opponere imod tyske Forfatteres Opfattelse. Han hævder saaledes imod Droysen, at Christian den Fjerde ikke af Jalousi mod Gustaf Adolf kastede sig ind i Trediveaarskrigen, og støtter sig her paa Robert Anstruthers Depescher. — 2°. I sin Englands Historie giver han en levende Skildring af Carl den Førstes og Buckinghams holdningsløse indre og ydre Politik, og dvæler i Modsætning til andre engelske Forfattere, som have skildret denne Periode, særlig ved Englands ydre Politik.

Lettres relating to the mission of Sir Thomas Roe to Gustavus Adolphus 1629—1630, by S. R. Gardiner. Printed for the Camden Society 1875. 4°.

Interessante lagttagelser af en skarpsindig Statsmand, som paa nært Hold havde Leilighed til at danne sig en klar Forestilling om de nordiske Forhold i Tiden lige før Gustaf Adolf greb afgjørende ind i Trediveaarskrigens Gang. De give endnu et Vidnesbyrd om, hvilken stærk Mistillid de ledende svenske Statsmænd nærede til Danmarks Politik, og Sir Thomas Roe forudsiger allerede nu den Strid mellem de to Lande, som skulde afgjøre Spørgsmaalet om Herredømmet paa Østersøen.

Parieu, E. de. Histoire de Gustave-Adolphe, roi de Suède. Paris 1875. 8°.

Parieu, E. de. Le chancelier Axel Oxenstjerna i Séances et travaux de l'académie des sciences morales et politiques. July 1875. S. 5—21.

Scheber, Edmund, Dr. Wallensteiniana in Memoiren, Briefen und Urkunden i Mittheilungen des Vereines f. Geschichte der Deutschen in Böhmen. 13 Jahrg. 5 u. 6 Hefte. Prag 1875.

S. 14—15 findes en interessant Skrivelse fra Wallenstein til Grev Colloredo angaaende Feltmarschallen General Henrik Holcks Død 1633. Den vidner om stor Deltagelse fra Wallensteins Side for Holcks Personlighed.

De Navorscher. Amsterdam 1875. Mai. S. 219—222.

Indeholder en Opfordring fra den danske Rigshofmester Joachim Gersdorf af 1653 til den i Brandenburg bosatte hollandske Admiral Arnold Gysel van der Lyr om at komme til Danmark og gjøre Aftale med Kongen om at etablere et Handelsselskab paa Ostindien.

Carlson, Frederik Ferd. Sveriges historia under konungarne af pfalziska huset. 4 delen. Carl XI. 3. Stockholm 1875. 8°.

Carlson, Fred. F. Geschichte Schwedens. 5 Band. Gotha 1875. 8°. (Gesch. der europ. Staaten, herausgeg. von A. H. L. Heeren, F. A. Uckert und W. v. Giesebrecht).

Den svenske Udgaves fjerde Deel fører Sverigs Historie fra Rigsdagen 1682 til Rigsdagen 1689 og til Congressen og Forliget i Altona, medens den tydske meget forkortede Oversættelse i femte Bind sammenfatter tredie, fjerde og den endnu ikke udkomne femte Deel af den svenske Udgave, og saaledes behandler Sverigs Historie fra Freden 1679 til Carl den Ellevtes Død 5 April 1697.

Zobelmann, W. H. Die Reichsexecution gegen Carl XI von Schweden in den Hrzgth. Bremen und Verden 1675—1680 i Archiv des Vereins f. Gesch. und Altherthümer der Hrzgth. Bremen und Verden. 5. 1875.

Kelch, Christian. Liefländischer Historiæ oder Kriegs- und Friedensgeschichte Continuation, in sich haltende wass von Anno 1690 ab bis Anno 1706 in dieser Provinz denkwürdiges vorgegangen, welches dem Geschichtsliebenden Leser und insonderheit unsern Nachkommen zu Dienste zusammen getragen und zum Druck gegeben. Nach der Original-Handschrift zum ersten Mal abgedruckt. Mit Einleitung, Nachweisen und Personenregister versehen von Johannes Lossius. Dorpat 1875. 8°. (XXX & 629 S.)

*

Noorden, Carl v. Europäische Geschichte im achtzehnten Jahrhundert. Erste Abtheilung. Der spanische Erbfolgekrieg. Zweiter Band. Düsseldorf 1875. 8°.

De første Afsnit skildrer Forholdene i Norden fra 1700—1707.

Nilsson, Oloff. Danmarks uppträdande i den svenska tronföljarefrågan åren 1739—1743. II. I Redogörelse

för Elementarläroverket i Malmö, Ystad og Trelleborg 1875. Malmö 1875. 8°.

Afhandlingen er bygget paa Oplysninger, hentede i det danske Geheimearkiv og i Geheimearkivets Aarsberetninger.

Droysen, Joh. Gustaf. Geschichte der preussischen Politik. Fünfter Theil. Friedrich der Grosse. Zweiter Band. Leipzig 1876. 8°.

Behandler Frederik den Andens Historie fra Freden i Breslau 1742 til Freden i Dresden 25 Decbr. 1745. — S. 125—219 gives en Udsigt over de nordiske Forhold og disses Indvirkning paa Frederik den Andens Planer.

Fryxell, And. Berättelser ur Svenska Historien. 43 Delen. Stockholm 1875. 8°.

Karakteertegninger af Adolf Frederik, Louisa Ulrika og deres samtidige Statsmænd, Krigere, Embedsmænd og Præster, tilligemed en Skildring af Emanuel Svedenborgs Liv og Lære.

Oplysning om Dr. Erik Pontoppidans Virksomhed som Biskop i Bergens Stift i Aarene 1748—1755, i Kirkelig Kalender for Norge. Redig. af Th. C. Bernhoff. 2 Aargang 1876. Kristiania 1875. S. 160—230. 8°.

Svenska Vitterhetens Häfder efter Gustaf III's Död af Gustaf Ljungreen. Andra Delen: Svenska Vitterheten under Gustaf IV Adolfs Minreårighet 1792—96. Första Häftet Lund 1875. Andra Häftet. Lund 1876. 8°.

Schillers Briefwechsel mit dem Herzog Friedrich Christian von Schleswig-Holstein-Augustenburg, herausg. von F. Max Müller. Berlin 1875. 8°. Aftryk af Deutsche Rundschau. April 1875.

Prof. Max Müller i Oxford har indfattet denne lille Samling af Breve i en overordentlig smagfuld og livlig Skildring af Tidens Aand og Væsen. Som et eiendommeligt Udtryk for denne skildrer han Baggensens og hans Venners berømte Fest i Hellebæk ved Efterretningen om Schillers Død, og Hertugens ædle og fine Optræden ligeoverfor den store tyske Digter giver ham Anledning til i veltalende Ord at fremhæve Datidens umiddelbare Forstaaelse af og Kjærlighed til Kunst og Poesi i Modsætning til Nutidens realistiske og kritiske Aand. — De Breve, som Udgiveren havde følt Savnet af og som vare antagne at være gaaede tilgrunde ved Kjøbenhavns Slots Brand, er Red. af Deutsche Rundschau saa heldig at kunne offentliggjøre i April Hæftet 1876 efter Afskrifter, fundne i Slesvig af Geheimeraad Michelsen, tilligemed flere hidtil ukjendte Svarskrivelse fra Hertugen, som findes i Schillers efterladte Papirer.

Grev von Platens Statholderskab (1827—29) af Yngvar Nielsen. Kristiania 1875. P. T. Mallings Forlag. 8°. 244 S.

Det er bekendt, at der i de senere Aar i Norge er udkommet en Række interessante Bidrag til Oplysning om dette Lands Udviklingshistorie siden 1814. De talrige Enkeltheder, der herved ere bragte frem, lette Forstaelsen af den i sine Hovedtræk bekendte Brydning imellem Nordmændenes Iver for at vaage over deres Forfatning og Karl Johans Uvilje over forskellige Ytringer af deres demokratiske Liberalisme. Denne Brydning er saameget mere interessant at følge, som Uenigheden gaar Side om Side med Træk af gjensidig Agtelse og Sympathi. Hr. Y. Nielsen, der tidligere med Hensyn til denne Tids Historie har udgivet to Samlinger «Breve fra Grev Essen til Karl Johan» og «Grev Sandels's Statholderskab (1818—1827)», har i det Skrift, hvorpaa Opmærksomheden her henledes, behandlet et fremspringende Punkt i Forholdet mellem Karl Johan og Nordmændene.

Da den svensk-norske Konge 1827 sendte den af Götakanalens Anlæg saa højt fortjente Grev B. B. von Platen til Norge som Statholder, var det for at have en særlig kraftig Personlighed at stille i Spidsen for Regeringen i Norge paa et Tidspunkt, da flere vigtige konstitutionelle Stridsspørgsmaal vare paa Bane, og da desuden Kongen havde sat sig i Hovedet at ville gjøre en Ende paa Nordmændenes Højtideligholdelse af 17de Maj som den norske Grundlovsdag. For Karl Johan var denne Dag kun et Minde om, at Nordmændene havde stillet Kristian Frederik op imod ham og givet sig en Forfatning, der skulde umuliggjøre Foreningen med Sverige. Han hævdede, at 4de November, paa hvilken Dag Foreningen mellem Sverige og Norge, med Aerkjendelse af den norske frie Forfatning, havde fundet Sted, burde gjælde for den rette Grundlovsdag. Man kan i denne Sag lige godt forstaa Nordmændenes og deres Konges Opfattelse.

Det foreliggende Skrift skildrer Grev Platens Sendelse til Norge og Holdning her, Karl Johans Komme til Kristiania, Sammenkaldelsen af et extraordinært Storting i Foraaret 1828 og den tilsyneladende Udjævnning af Spliden imellem Kongen og Nordmændene, idet navnlig disse af Hensyn til Kongens Vilje undlode at fejre 17de Majfesten 1828. Læseren fores dernæst over til at se, hvorledes nogle Studenter, haardnakkede Lyst til desuagtet at fejre Festen det følgende Aar og nogle norske Embedsmænds altfor store Iver for at hindre Festen hidførte hint Opløb i Kristiania 17de Maj 1829, under hvilket Grev Platen gav sit Samtykke til, at Militæret blev brugt for at adsplitte Folkesværmene. Virkningen af dette ublodige Sammenstød blev, at Nordmændene siden den Tid sluttede sig saa stærkt sammen om at festligholde denne Dag, at den stedse siden har holdt sig som deres Grundlovsdag, og at Karl Johan selv endog mente at maatte lukke Øjet derfor. For Platen blev Følgen en til det uretfærdige gaaende Uvilje fra Nordmændenes Side, hvis bitre Udtalelser næppe vare uden Indflydelse paa at lægge den kraftige Mand i Graven.

Den Upartiskhed, hvormed Forfatteren opfatter Forholdet imellem Nordmændene og Karl Johan, og det smukke Billede, han giver af Grev Platen, skjønt denne ikke i Norge kom til at give virkningsfulde Beviser paa sin Aandskraft, bidrage i Forening med Fremdragelsen af forskellige Træk af Livet i Kristiania i hine Aar til at gjøre Læsningen af dette omhyggelig udarbejdede Skrift tiltrækkende. E. H.

Statsraad Poul Christian Holst's Optegnelser om sit Liv og sin Samtid, udgivet af den norske historiske Forening. Kristiania 1875. 1ste Hefte. 8°.

Le droit public et l'Europe moderne par le Vte de la Guér-
onnière. Tome 1—2. Paris 1876.

Første Deel, Cap. IX: le traité de Prague (S. 387—429) indeholder en Oversigt over den dansk-tydske Strid 1848—1864 og Udviklingen af de Forhold, som førte til Pragerfreden.

Intrådestal i Svenska Akademien den 20 Decbr. 1874 af Anton Niclas Sundberg. Svenska Academiens Handlingar. 50 delen. Stockholm 1875. S. 13—88. 8°.

Mindetale over Grey Kristoffer Manderström, i hvilken dvæles vidtløftigt ved den dansk-tydske Strid.

J. Hansen. A travers la diplomatie (1864—1867). Avec une préface par J. Valfrey. Paris 1875. 8°.

Raaslöf, U. J. A. Das constitutionelle Dänemark, i Deutsche Rundschau. 5 Bind, S. 387—403 og 6 Bind, S. 87—100. Berlin 1875—1876.

Cooke, W. J., captain. The armed strength of Denmark, compiled in the topographical branch Quartermaster General's Department. With map showing the military subdivisions of the kingdom. London 1875. 8°.

Fridericia, J. A. Deensche en Noordsche historische letterkunde in de jaren 1863—1873, i Bijdragen voor Vaderlandsche Geschiedenis en Oudheidkunde. 9 Reeks. 8 Deel. 4 Stuck. 's Gravenhage 1875. 8°. S. 70—80.

Dahlmann's Quellenkunde der deutschen Vorzeit; neu zusammengesetzt von G. Waitz. Göttingen 1875. 8°.

Allgemeine deutsche Biographie. Auf Veranlassung u. m. Unterstützg. der histor. Commission bei der königl. Akademie der Wissenschaften in München hrsg. von R. Frhr. v. Lilien-cron und Prof. F. X. Wegele. Lex. 8°. Leipzig 1875. I—II Band.

Af Biographierne skulle vi fremhæve en med stor Sympathie skreven Artikel om Joh. Bernhard Basedow, den bekendte Philantrop

L. 44 Fremmed Literatur vedrør. Danmarks Hist.

og Pædagog, som fra 1753—1761 var Professor i Moral og Æsthetik ved Sorø Akademie. Biographien er forfattet af Basedows Dattersøn Prof. Max Müller i Oxford. J. Caro og K. Lorentzen have skildret de tre Bernstoffers Liv og Virksomhed, dog uden at fremdrage noget hidtil ubekjendt.

Svenskt biografiskt Handlexicon. Alfabetiskt ordnade lefnadsteckningar af Sveriges namnkunnige män och kvinnor från reformationen til närvarande tid. Efter tryckta källor och medelst nya bidrag samlade och utarbetade af Herm. Hofberg. Lex 8°. Stockholm 1873—75. I og II. (S. 1—144). (Abelin—Post).